

„BATERIA ALBASTRĂ“.

CONTRIBUȚII BRAȘOVENE LA LUPTA ANTIFASCISTĂ

de CORNELIA ALBU

Insurecția antifascistă a început la București și s-a desfășurat în toate regiunile țării, între 23 și 31 august 1944. Planul militar al insurecției elaborat de P.C.R. prevedea ca lovitura principală să fie dată în București, concomitent cu acțiuni în Dobrogea, în bazinul petrolifer al văii Prahovei și în alte centre ale țării. De asemenea s-au avut în vedere măsuri pentru acoperirea frontierei vremelnice din Transilvania și a celei din Banat, astfel încât pătrunderea din afară a noi trupe hitleriste și hortiste să fie împiedicată. Orașul Brașov forma un nod cheie, de unde hitleriștii ar fi putut, cu forțele existente, ajutate de unitățile hortiste din zona Sf. Gheorghe, dotate cu tancuri, să ocupe trecerile de la Predeal. Brașovul și regiunea înconjurătoare frebuiau însă păstrate cu orice preț de Comandamentul român deoarece tormau o importantă bază de plecare pentru operațiile ulterioare în vederea eliberării părții de nord a Transilvaniei.

La chemarea înflăcărată a organizației regionale Brașov a Partidului Comunist Român ostașii români și oamenii muncii din fabrici și de pe ogoare au dus acțiuni militare împotriva forțelor germane fasciste, pentru ocuparea principalelor instituții și închiderea defilecelor, pentru împiedicarea oricărei joncțiuni cu forțele hitleriste de la sud și est de Munții Carpați.

Însuflețiți de apelul partidului, un număr de 56 de muncitori ai fostelor Uzine „Rogifer“ din Tohan, sub comanda lt. Năstase Marin, s-au constituit într-o baterie de artilerie numită, „Bateria albastră“ — după culoarea salopetelor muncitorești.

La uzinele de armament „Rogifer“ din Tohan, în cadrul poligonului unde se făcea recepția proiectilelor, existau 4 tunuri. Locotenent inginerul Năstase Marin făcea parte din comisia militară de recepție. Comuniștii au avut cuvîntul hotărîtor în constituirea bateriei. Prima acțiune la care au participat muncitorii de la uzinele „Rogifer“ din Tohan a fost închiderea drumului dinspre Rucăr și Bran în fața armatelor hitleriste, care se retrăgeau pentru a se grupa la Brașov. Sarcina nu era ușoară deoarece muncitorii erau echipați doar cu trei tunuri din poligon, uzate, aduse de pe front pentru reparații. Oamenii erau neinstruiți, tragerile de la poligon nefiind trageri de război. Nu aveau nici materialele necesare pentru deservirea și calculul de tragere și nici telefon. Dar muncitorii, împreună cu comandamentul lor nu s-au des-

curajat, ci dimpotrivă și-au luat toate măsurile. Astfel s-au aprovizionat cu muniții, au fixat linia de atac, urmînd ca tunul de pe șosea, din șanț să bată coloana nemților drept în față, iar celelalte două, dintr-o parte și alta, trebuiau să lovească în adîncime pe toată lungimea. La tunuri au fost fixați cei mai buni ochitori: Poalelungi Constantin, Octavian Ion, surdomutul Sasu Ion.

În 24 august către prînz, au apărut primele mașini germane. Coloana înainta încă nestîngherită, dar după fețele nemților se vedea că sînt obosiți. La semnalul „foc” cele trei proiectile au căzut pe primele camioane. S-a tras salvă după salvă, ținînd neînterupt coloana sub foc. Mașinile din față s-au aprins. Nemții au ripostat cu mitraliere și astfel s-a încins lupta. Bateria a ieșit victorioasă și cu o serioasă captură de război. Ea a rămas pe poziție, pînă în dimineața zilei de 26 august reușind să oprească mașinile singuraticice care mai scăpaseră de dincolo de munți și să-i dezarmeze pe nemți.

Hitleriștii au urmărit să pună stăpînire pe postul de radio-emisie Bod, a cărei pază era asigurată de o subunitate a regimentului 89 infanterie român. Hitleriștii urmărind să folosească acest post ca mijloc de propagandă au căutat să-l ocupe cu orice preț.

Un aport prețios la respingerea încercărilor hitleriștilor de a pune stăpînire pe postul de radio-emisie l-a dat un grup de tineri muncitori de la Fabrica de zahăr Bod, care în urmărirea hitleriștilor au capturat 3 fasciști, făcîndu-i prizonieri.

În acțiunile duse pentru nimicirea rezistențelor hitleriste trupele române sprijinite de muncitori și țărani au capturat pînă la 27 august în orașul Brașov și împrejurimi circa 500 de prizonieri germani, însemnate cantități de armament, 36 de autovehicule și remorci, un depozit de medicamente și instrumente sanitare, depozite de materiale auto, de alimente etc. Pînă la data de 27 august forțele române au curățit complet de inamic întreaga zonă Brașov.

Dar forțele inamice întărite cu elemente ce s-au retras din Brașov prin Prejmer au început să atace puternic din direcția Sf. Gheorghe cu scopul de a ocupa Brașovul și împrejurimile.

Unitățile de vînători din partea aceea erau puține, formate în majoritate din recruți și lipsite de artilerie. Cei 56 de membri ai Bateriei albastre s-au hotărît să pornească în ajutorul vînătorilor, de data aceasta cu 4 tunuri, luîndu-l și pe trăgaciul Baiculescu Dumitru. În seara zilei de 26 august, cei 56 de muncitori au ieșit încolonați pe porțile uzinei împreună cu tunurile și armamentul necesar, însoțiți de uralele tovarășilor de muncă.

La comandamentul Corpului 1 vînători de munte din Brașov, au primit informații despre noua misiune de luptă. Au fost repartizați să ocupe o poziție la nord de satul Prejmer, cu misiunea de a interveni de urgență prin trageri de artilerie pentru a bloca retragera trupelor hitleriste. Pentru a produce panică, în tot timpul zilei de 27 august au tras simultan cu toate tunurile.

Dar în dimineața zilei de 28 august bateria a primit ordinul să se deplaseze în sectorul Dobolii — Podul Olt unde în ziua de 27 august o companie germană, susținută de artilerie a atacat pichetul de grăniceri români și a reușit să ocupe satul Dobolii de Jos, obligînd forțele pichetului să se retragă prin luptă spre Lunca Calnicului.

Bateria a ocupat poziția în spatele pădurii de lângă Podul Olt, pentru a fi ferită de observatorii inamici. În acest timp a deschis foc asupra hitleriștilor din satul Dobolii și asupra altor obiective. Cadența de tragere era atât de mare încât țevile tunurilor se înroșiseră. La 31 august muncitorii uzinei Astra au trimis 4 tunuri noi minuite de Ion Secăreanu, Ion Sasu, Gavrilă Morea și Dumitru Baiculescu. Ajutorul de comandant Poalelungi Constantin stătea cu bateria, iar comandantul lt. Năstase Marin de la observator dirija tragerea și făcea legătura cu unitățile militare.

În cursul celor câteva zile de lupte crâncene, bateria muncitorilor de la Tohan a tras asupra pozițiilor hitleriste peste 2.600 lovituri de artilerie.

Prin acțiunea lor curajoasă au ușurat infanteriștilor români dezlănțuirea unui puternic atac asupra satului Dobolii. Două zile cit a durat bătălia pentru Dobolii de Jos, bateriștii nu s-au despărțit de dorobanți și vânători căci deveniseră adevărați artileriști.

După victoria de la Dobolii de Jos, muncitorii au mers mai departe cu tunurile până ce au trecut granița fixată prin Dictatul de la Viena, pe la Ilienii, sprijinindu-i când pe dorobanți când pe vânători. Spre sfârșitul primei decade a lunii septembrie, „Bateria albastră” a fost înlocuită cu unități ale armatei române care ajunseseră în această zonă.

În continuare a urmat glorioasa înaintare a trupelor române și sovietice, care au zdrobit împotrivirea dușmanului.

Pentru faptele de arme și eroismul de care au dat dovadă muncitorii, bateria a fost citată pe întreaga armată prin ordinul de zi nr. 14 din 3 oct. 1944 și toți membrii ei au fost decorați cu diferite ordine și medalii.

După 25 de ani de la aceste evenimente mulți dintre participanți mai trăiesc, amintindu-și cu emoție de faptele de vitejie ale Bateriei albastre. Printre aceștia se numără: Miță Nicolae, maestru la Uzinele 6 Martie din Tohan, care în zilele lui august 1944 avea doar 18 ani și era servanț la unul dintre tunuri, Micudă Ștefan, șofer la spitalul din cartierul Tohanul Nou; Drugă Iosif, azi salariat la Consiliul Popular al orașului Zărnești, în calitate de șofer, transporta muniții și alimente. Acești luptători vor rămâne înscriși în cronica vie a unor zile glorioase de început.

DIE BLAUE BATTERIE

KRONSTÄDTER BEITRÄGE ZUM ANTIFASCHISTISCHEN KAMPF

(ZUSAMMENFASSUNG)

Diese Arbeit befasst sich mit den von der Rumänischen Kommunistischen Partei angeführten Aktionen der breiten Volksmassen aus dem Kronstädter Distrikt, zwecks erfolgreicher Durchführung des antifaschistischen bewaffneten Aufstands, der in Bukarest am 23. August begann und im ganzen Lande bis zum 31. August 1944 anhielt. Die „blaue Batterie“ wurde von Arbeitern der Waffenfabrik Tohan gebildet und nahm an den Kämpfen gegen die Hitler- und Horthy-Truppen teil.